

قانون مجازات عمومی

۲ - در تکرار جرم

از اواسط قرن ۱۹ و مخصوصاً از زمانیکه فن آمارگری در امور حقوقی وارد و در مسائل جزائی نیز بکار برده شد کفیات جدید و در نتیجه آن اصول علمی تازه و از جمله مسائل مهمی از حقوق جزائی که تا آنوقت بر روی فرضیات قرار گرفته بود مورد دقت و تعمق و بلکه به مرحله ثبوت و عمل رسید. چنانچه آمار مزبور نشان میداد که غالباً و بلکه پیوسته عده از مجرمین با اتهام جرائم دیگری مورد باز پرس واقع و باندازه تکرار میشد که قضاة دادگاه و مامورین اجرای مجازات نیز باین قسمت متوجه شدند. باین جهت و جهات دیگری که از اوایل قرن نامبرده مورد نظر و دقت مخصوص دانشمندان قرار گرفت و در اثر تجربه و بررسی بروحیات و افکار مجرمین و طرز عمل آنها به ثبوت رسید که خطر اجتماعی ایندسته از مجرمین به مراتب بیشتر از سایرین بوده و غالباً جرائم بسیار مهم و خطرناک و مخصوصاً آنها که جز بوسیله افراد سخت دل و پست قابل اجرا نیستند از ناحیه ایندسته سر بریزند و معلوم است که مجازات عادی در باره چنین اشخاصی اثری نداشته بلکه باید تدبیر دیگری برای دفع شر آنها و یا لا اقل تنبیه و تنبیهشان نمود تا در نتیجه شاید بتوان دسته قابل اصلاح آنها را بجامه عودت و افراد تربیت ناپذیر را از آن خارج نمود برای اینکه نباید در میزان مجازات و طرز اعمال آن رویه اتخاذ کرد که در این قبیل اشخاص کاملاً موثر واقع و با ساختمان بدنی و دماغی آنها نیز متناسب باشد.

لکن قبل از اینکه در موضوع فوق و راه رسیدن بمقعود بحث کنیم لازم است بمال و موجبات اصلی و موثری که سبب تکرار جرم و تجدید اعمال تا شایسته مجرمین میشود

پی بریم چه یافتن راه چاره و اصلاح وقتی ممکن است به نتیجه صحیح و مقصود اصلی برسد که بد علل حقیقی و باطنی (موجب وقوع جرم) پی بریم و با در نظر گرفتن آنها در پی درمان موثر گردیم.

در قسمت تکرار جرم میتوان عوامل اصلی و علل و موجبات واقعی را (که در شخص مجرم تاثیر کامل دارند) بدو دسته تقسیم نمود.

۱ - علل کلی - که بی نهایت زیاد و مختلف بوده و در روی هر نوع مجرمی اثر مخصوص خود را دارند: چنانچه شخصیت مجرم و طرز ساختمان فکری و بدنی او - محیط اجتماعی که در آن زندگی میکند - درجه جاهل و بی سوادگی، فقر و تنگدستی، حوزه های معشرفی - سرایت اخلاق معاصرین - فقدان یا بدی تربیت - تفرقه خانواده و ولگردی - اعتیاد بالکل و ادویه مخدره و امثال آن - و یا منطقه زندگی - تأثیر آب و هوا و نوع زندگی و بالاخره محیط خارجی و نفوذ آن در ماهیت مجرم چه از نظر جسمانی و چه از نظر روحی و اخلاقی تمامه از عوامل کلی هستند که در تربیت و افکار و احساسات و تشکیل سیره جزائی مجرم علی الاصول دارای نفوذ و شخص را مهیا و مستعد برای انجام هر جرمی میکنند بدیهی است در تکرار جرم نیز عوامل نامبرده کمک مخصوصی نموده و سبب تقویت احساسات پست و سیره جزائی در شخص مرتکب میگرددند.

۲ - علل مخصوصه - که ارتباط مستقیم و بسیار نزدیک با تکرار جرم داشته و میتوان آنها را علل مخصوص و منحصر در ارتکاب جرم تازه و بطور کلی تکرار جرم قرار داد و بر دو نوع اند:

۱ - علت اجتماعی ناشی از طرز اجرای مجازات - که در این اواخر و در نتیجه بررسی های دقیق در اطراف روحیه

مجرمین پس از اتمام مجازات و طرز معیشت آنها پدید آمده و دارای اهمیت مخصوصی است بدین طریق که با توجه به فلسفه وضع مجازات در ادوار سابقه (که در درجه اول تنبیه مجرم در نظر بوده) و در اجرای آن نیز هیچ نظری جز عملی ساختن خشک و خالی آن - بدون توجه به عواقب یا نتایج سوئی که از نظر روحی و جسمی نصیب مجرم گردد - فکر دیگری در نظر نمود.

این رویه باعث آن گردید مجرمین علاوه از آنکه در ایام زندان سختی و زحمت زیاد و بلکه طاقت فرسا میکشیدند هنگام خروج از آن نیز پربشانی و استیصال و نبودن هیچگونه کمک اجتماعی برای هدایت و بازگشت آنها بزندگی قبل از ورود زندان و ارتکاب جرم و حتی غالباً بر اثر نداشتن جزئی ترین وسیله ارتزاق آبی مجبور به ارتکاب جرم تازه میشدند و حال آنکه شاید در معنا اشخاص مزبوره کمترین تمایلی هم به ارتکاب جرم نداشته و خیال آنها هم نمیکردند - ولی از روی پربشانی و استیصال و ملال نامبرده مجبور بتکرار عمل گذشته خود یا جرم دیگری که ضرورت و حاجت آنها را رفع کند گردیده اند - چنانچه بتجربه دیده شده است در صد جرائمی که دوباره مجرم پیش مرتکب شده سرقت یا اعمالی است که دارای جنبه مالی بوده اند و در این مورد بگفته برخی از علماء جامعه بنوبه خود یکسهم از مسئولیت چنین جرائم را باید عهده گیرد چه در طرز اداره زندان و اجرای مجازات و بالنتیجه ایجاد وضعیت مزبوره قوای عمومی که نماینده جامعه اند منحصرأ دخالت داشته و بهمین جهت است که اخیراً در مقام رفع این عیب بزرگ و کمک به مجرمین برآمده اقدامات احتیاطی از طبقه بندی مجرمین و بکار واداشتن آنها در حدود تناسب فکری و بدنی و نگاهداری قسمتی از دسترنجشان برای روز خروج از زندان در رویه اجرای مجازات وارد گردیده است.

ب- علت ناشی از تمایلات و احساسات خود مجرم بتجربه ثابت شده که غالب مرتکبین تکرار جرم در بادی امر و از نظر ساختمان روحی دارای نقائص اخلاقی بوده و

به ارتکاب جرائم رغبت فطری دارند حتی در زندگی عادی در مرحله فکر یا عمل بیشتر با امور ناشایست آشنا و بطور عادی در محیطی که زندگی میکنند بمردم ناپسند و بلکه خطرناک معروف اند بدیهی است چنین اشخاصی قهراً و بر روی همان تمایلات و نقائص فکری مرتکب جرمی شده و در زندان معاشرت با سایرین از طرفی ریختن ترس آنها از مجازات از طرف دیگر موجب تقویت افکار مجرمانه و تشویق ایندسته به ارتکاب جرم دیگر گشته و در حقیقت وضعیت مزبور احساسات پست و تمایلات فطری آنها را با ارتکاب جرائم تحریک و از حالت تزلزل و خمودگی خارج ساخته بمرحله قوت و قطعیت تصایم نزدیک میکند. بطوریکه اگر در موقع ورود بزندان يك مجرم اتفاقی بوده اند هنگام خروج تحت تأثیر عوامل نامبرده - يك مجرم عادی تحویل جامعه میشود و از طرف دیگر چون مجازاتها مخصوصاً در امور جنحه کم و کوتاه است خود بمنزله مشوق دیگری است که چنین اشخاصی را بجرائم شدیدتر یا نظیر جرم سابق واداشته و در مراجعت بزندان نیز چندان تأسیفی ندارند بلکه اقامت در محل مزبور را بمنزله دوره استراحت و مرخصی تلقی و کم که بر اثر عوامل مزبوره يك مجرم خطرناکی تحویل جامعه میگردد که یا به ارتکاب جرم خو گرفته و مجرم عادی میشود و یا ارتکاب جرم را پیشه و شغل خود قرار داده و بهمین جهت است که بعضی از علماء حقوق جزائی ایندسته را در ردیف مجرمین غیر قابل اصلاح قرار داده و بیگانه راه خلاصی جامعه از چنگ آنها و در درجه آخر ترعیب و اخافه آنها بامید خیلی ضعیف اصلاح اجرای مجازاتهای نامحدود (۱) میداندند

(۱) مجازات نامحدود یکی از جدیدترین رویه است که درباره این قبیل مجرمین قائل شده اند و آن عبارت از اینست که مجرمین مزبور برای مدت غیر معینی باید زندانی شوند در عین حال انواع وسایل ممکنه برای اصلاح و تربیت را بدسترسشان میکنند اگر در این جریان بعضی توانستند تربیت واقعی گرفته از تمایلات مجرمانه خود دست کشیده و یکنفر شخص عادی و قابل زندگی در جامعه گردند هر قدر زودتر باین حالت اعاده گردند در همان زمان از زندان خارج میشوند و اگر نتوانستند از وضعیت مزبور استفاده کنند آنگاه در زندان میمانند تا بالاخره روزی سابقه جزائی خود را بکلی فراموش و بجامعه برگردند و یا آنکه جامعه مزبور را از شر خود خلاص کنند.